

“El meu vers explora

la llengua”

‘El diamant dins l’aigua’, el nou llibre de poemes de Pere Gimferrer, explora les possibilitats literàries del català, segons va dir Pere Bohigas en la presentació del llibre. El poeta confirma aquesta voluntat i parla d’un segon llibre publicat, una novel·la eròtica en castellà del 1969.

Pere Gimferrer (Barcelona, 1945) ha publicat a Colúmbia el llibre de poemes *El diamant dins l’aigua*. La publicació coincideix amb l’edició, a Cuadernos del Bronce, d’una breu novel·la eròtica en castellà que va escriure el 1969 a Mallorca durant el servei militar, *La calle de la Guardia Prusiana*.

—Félix de Azúa va dir en la presentació de la novel·la a la premsa que la va perdre Pedro i l’ha recuperat Pere per enterrar Pedro. És exactament així?

—El text va quedar inèdit per la censura i es va perdre entre d’altres papers. Ara l’he trobat i com que es publica fora del moment no sé si el publico jo o el que el va escriure. Félix de Azúa pensa que és un comiat de l’escriptor que vaig ser llavors.

—En aquesta novel·la, la paraula, segons el presentador, està sempre superadada al seu valor poètic o fonètic.

—Qualsevol cosa que jo escrigui en qualsevol moment o en qualsevol llengua està dominada per la paraula. Tota la resta és de més a més.

—Oriol Bohigas, encarregat de presentar el llibre de poesia, va destacar que la rima hi té un protagonisme molt accentuat. És una tendència?

—No ben bé. Vaig utilitzar-la ocasionalment quan començava. N’hi ha al final d’*El vendaval*, i *La llum* ja és tot rima. I a *Mascarada*, no li esqueia. En el d’ara, té un protagonisme molt gran en el primer poema, el més llarg i el que dona títol al llibre. Volia fer un sonet però després dels dos primers quartets en comptes d’anar cap als tercets, vaig continuar fent quartets. Això li dona un

caràcter estrany, perquè és un poema totalment seriós amb un aspecte extern de joc per la repetició i raresa de les rimes. Inversament, la novel·la és un joc amb una aparença seriosa.

—Un pastitx, una paròdia?

—No hi ha altra cosa, gairebé. D’una manera que és difícil que el lector actual ho percebi. La llengua és una paròdia del castellà de les traduccions sud-americanes de Faulkner. Hi ha una sèrie de locucions, i de lèxic, que pertany a aquestes traduccions.

—En la presentació heu recordat que Borges diu que la poesia rimada és fàcil perquè la rima, la necessitat d’un so determinat, fa trobar més fàcilment la paraula. És així?

—En certa manera, sí, perquè la rima ja et diu en un aspecte com ha de ser el vers següent. En el poema “El diamant dins l’aigua”, però, és difícil perquè la rima amb “ata” és molt rara. Això crea unes dificultats objectives però alhora et condueixen a un lloc que pots predeterminar.

—Aquesta rima amb “ata”, donat per les paraules “barata” i “gata” del segon i tercer vers, és un *tour de force*?

—No. Va sorgir de manera fortuïta.

—*Tour de force* en el sentit d’acumulat quartet rere quartet amb la rima forçada i veure quantes en podíeu fer.

—No ben bé. La intenció no era aquesta. No sé per què es va imposar, el poema. La poesia té uns components que no són del tot racionals i per una raó que no és pot saber, una cosa dins meu em va dir que havia de perseguir amb aquella rima i metre. Com en el cas de *Mascarada*,

un llibre sense puntuació. Per què? No ho sé. Hi ha uns components de la poesia que escapen a la racionalitat, com la pintura. En el poema "Inscripció" cada vers comença igual, "Lasa i Zabala". Per què? Potser ho he après de la pintura. De Miró, de Tàpies. Després poden ser analitzats racionalment, però en el moment de prendre la decisió escapen de la raó.

—Bohigas ha trobat un fil en aquest llibre, fet de capítols o apartats, que aniria des de l'artifici a la poesia civil i l'amor i la mort. Aquest fil està construït conscientment o apareix per l'atzar de l'ordenació dels capítols?

—El llibre està molt construït. En certa manera, els temes esbossats en el poema llarg van ser matèria de les parts successives. Com si fos un edifici, se sosté amb la primera part. Això ho ha vist molt bé Bohigas.

—Per què heu volgut que un lector corrent, i no un estudiós o un escriptor, presentés *El diamant dins l'aigua*?

—No considero que sigui un lector corrent. S'hi presenta. És una estratègia que a les seves mans ofereix excel·lents resultats. La seva lectura del llibre m'anava bé en un altre aspecte. Hi ha una cosa que Bohigas ha vist de manera immediata, que el llibre explora les possibilitats literàries del català. Ha fet la presentació d'una persona que capta perfectament un text literari.

—Es tracta de donar valor literari a un lèxic determinat?

—No és que li'n doni, en té per si mateix. Els poemes apunten a un punt extrem, què puc fer amb les paraules catalanes com a poesia i literatura. Més que donar-los valor, veure quin poden tenir. La poesia estableix una relació insòlita entre les paraules que no és la de la prosa i que permet veure les possibilitats latents de l'idioma. Amb totes les diferències, ho fa Foix en català i Góngora en castellà, si bé els meus poemes no s'assemblen gaire a Foix i Góngora. Poden tenir alguna paraula que no s'entengui o conegui, però el sentit dels poemes em sembla que s'entén bastant.

GLÒRIA NATIVALLA

"*El diamant dins l'aigua* explora les possibilitats literàries del català. Apunta a un punt extrem, què puc fer amb les paraules catalanes com a poesia i literatura. Es tracta de veure quin valor pot tenir un lèxic determinat. Amb totes les diferències, ho fan Foix i Góngora."

—La paraula, en el primer poema, adquireix molt de relleu perquè heu simplificat, reduït, els enllaços sintàctics. Qüestió de tècnica, d'estratègia?

—Sí, la sintaxi és molt senzilla perquè la rima és molt complexa. En tot el llibre. No volia fer de Góngora. Góngora m'agrada molt però no volia fer això. No volia un marbre, purament exhibició tècnica i tampoc un poema hermètic, volia que s'en-

tengués, almenys en una gran part.

—L'expressió "El diamant dins l'aigua" la traieu de Rubén Darío. L'heu triada, a més, per homenatjar-lo?

—Sí. Ha estat un poeta determinant, no només per a mi. En la poesia catalana, per a Carner i Sagarra. Jo vaig descobrir la poesia contemporània amb Rubén Darío.

Lluís Bonada